

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1719/2020
09.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Вукица Мидоровић, адвокат из ..., против туженог „Метанолско сирћетни комплекс“ а.д. Кикинда, чији је пуномоћник Александар Тодоровић, адвокат из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 519/20 од 09.03.2020. године, у седници већа одржаној дана 09.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 519/20 од 09.03.2020. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 519/20 од 09.03.2020. године, одбијена је жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Кикинди П1 27/19 од 20.12.2019. године, којом је ставом првим изреке, одбијен, као неоснован, тужбени захтев да се поништи, као незаконито, решење о отказу уговора о раду од 10.03.2017. године, да се обавезе тужени да тужиоца врати на рад и са њим закључи уговор о раду на неодређено време за обављање послова који одговарају његовој стручној спреми и способностима стеченим радом, као и захтев за накнаду трошкова поступка. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженом на име трошкова поступка исплати износ од 106.103,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом нису учињене ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити. Наводе у ревизији којима се заправо указује да је у поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, Врховни касациони суд није ценио, јер се ревизија из овог разлога не може изјавити у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог од 21.04.1986. године, при чему је од 11.02.2003. године обављао послове-..., а почев од 01.10.2003. године је обављао послове на радном месту- ... .

Према систематизацији послова код туженог, ... води стручно и квалитетно процес производње у јединици за парцијалну оксидацију по радним инструкцијама, одржава регулацију процеса по радним инструкцијама по којима ради, попуњава дневни извештај, усклађује параметре са спољним руковаоцем, ради на отклањању и анализирању радних сметњи, одговоран је за примену мера заштите на раду. Све задатке прима од сменовође погона метанола који му је првопредпостављени, а у случају да је он одсутан, задатке може да прима и од пословође погона метанола. Сарађује са лицима из службе за одржавање приликом извођења интервенција и ремонтних послова у јединици за парцијалну оксидацију система бакље и гасне рампе.

У случају удеса, ... је у обавези да удаљи све непотребне особе са лица места. Одговоран је за извршавање послова који су дефинисани документима система менаџмента (процедуре, радне инструкције и планови). Обавеза радног места ... подразумева извршење радних обавеза, поштовање радне дисциплине дефинисане уговором о раду, припрема јединице за парцијалну оксидацију, зауставља јединице за парцијалну оксидацију, члан је екипе у заустављању производње у случају удеса. Одговорност и овлашћења су дефинисана процедурама и осталим документима система менаџмента.

Дана 06.01.2017. године спољна температура је била минус 17-18 степени, а прекид рада у таквим условима представља велики ризик за опрему и машине туженог. Тужилац је радио у другој смени од 15,00 часова, као унутрашњи ..., а спољни руковалац је био ББ. Доласком на посао, тужилац је уочио колебање притиска инструменталног ваздуха. У погону У11 (Кол бокс) дошло је до квара тј. до прекида напајања инструменталног ваздуха. Око 15,36 часова дошло је до „испада фабрике“.

У тренутку док је још било инструменталног ваздуха, тужилац је успео да на командној табли отвори вентил, испусти синтезни гас, затим је изашао из просторије где се налази командна tabla и ручно отворио вентил БВ воде, потом је покушао да отвори вентил 13 фиц 18 да би испустио природни гас и у томе није успео све до око 16,15 часова, када је добио информацију да поново има инструменталног ваздуха и тада је преко командне табле испуштао природни гас у наредних 10-20 минута. Након

тога, око 16,30 часова тужилац је уочио да не може да испусти кисеоник, из разлога што је сигурност вентила заглављен (вентил Ров 13 који се користи за испуштање кисеоника). О овом квару тужилац је одмах обавестио сменовођу ВВ, који је након тога позвао инструменталисту ГГ да дође како би отклонио квар. Сменовођа није дао налог тужиоцу да изађе из просторије и спољном руковаоцу помогне у дренарању система. Овај налог тужилац је добио тек од руководиоца погона метанола ДД који је дошао у фабрику око 17,00 часова.

Спољни руковаоцац ББ је десетак минута после испада постројења, око 15,45 часова, започео дренарање система, што подразумева испуштање воде из цеви да не би дошло до њеног замрзавања и тако до хаварије. Да би се цео систем издренирао потребно је отворити укупно осам вентила, од којих се четири налазе на висини од око 1 метра од земље, а преосталих четири се налазе на висини од 12 метара. Постоји бај пас вентила који се налази на висини од 1 метра и удаљен је око 40 до 50 метара од командне сале, а служи за усмеравање кисеоника у безбедну зону, односно ручно испуштање кисеоника, ручно се отвара и његово испуштање на тај начин траје 1 до 2 минута.

Према писаним инструкцијама туженог, да би тужилац, као унутрашњи ... могао да напусти командну таблу, сви вентили морају да заузму сигурносни положај на командној табли, па и вентил Ров 13. ... може да напусти командну таблу и започне са дренарањем система, уколико процени да је то безбедно и да не може ништа да се деси за време док не дође у инструментални ваздух.

Из налаза и мишљења судског вештака из области сигурност на раду, узроци пожара, експлозија и хаварија Драгана Мучалова утврђено је да је прекид у раду изазван испадом котларнице и недостатком инструменталног ваздуха због изузетно неповољне временске прилике тог дана. У радним инструкцијама туженог не наводи се самоиницијативно напуштање радног места-..... Тужилац је могао безбедно да напусти своје радно место и заједно са спољним руковаоцем дренира систем од воде чим вентили заузму сигурносни положај. Да се на време започело са дренарањем система спречио би се дужи застој у раду фабрике. У датој ситуацији тужилац је поступио по радним инструкцијама туженог РИ- 2110-004, РИ- 2110-0027 и РИ- 2110-0004, у којима се не помиње самоиницијативно напуштање радног места унутрашњег руковаоца табле У13. Међутим, тужилац није у целости испоштовао радне инструкције туженог РИ- 2110-0010 и РИ- 2110-0005 према којима је био у обавези да помогне спољном руковаоцу у дренарању система од воде.

Из налаза и мишљења судског вештака технологије и металургије Михајла Перуничиха утврђено је да је прекид рада код туженог узрокован недостатком инструменталног ваздуха, када је наступио прекид аутоматске регулације процеса производње, а сви пнеуматски вентили, као извршни елементи система аутоматске релације остали су блокирани у сигурносним позицијама, па се на њих више није могло деловати са инструменталне табле, што је значило да се, услед веома ниске температуре, морало приступити ручном манипулисању са одговарајућим вентилима и чеповима у смислу испуштања воде. Непосредно по сазнању да је наступио недостатак инструменталног ваздуха тужилац је могао безбедно да напусти своје радно место и да заједно са спољним руковаоцем предузме дренарање система од воде ручним отварањем одговарајућих вентила и скидањем одговарајућих чепова. Да је тужилац благовремено са спољним руковаоцем приступио операцији дренарања система од воде

ручним отварањем одговарајућих вентила и скидањем одговарајућих чепова могуће је да би се избегла штета. У ситуацији отказа аутоматске регулације процеса и предстојећег наступања смрзавања воде у расхладном систему, тужилац није испоштовао прописну радну инструкцију РИ- 2110-0005 у којој је описан поступак заустављања и дренажања постројења у зимском периоду. Тужилац је имао обавезу да изађе и заједно са спољним руковаоцем започне дренажање система воде, приоритет је било испуштање воде из система, никако гледање у неактивну инструменталну таблу и размишљање о заглављеном вентилу за кисеоник од кога није могла да настане никаква штета, а при том је кисеоник могао ручно да се испусти на спољном вентилу.

Из усаглашених мишљења вештака утврђено је да је тужилац након заузимања сигурносног положаја вентила на контролној табли, могао изаћи и приступити дренажању, безбедно напустити командну таблу, јер у ситуацији када нема инструменталног ваздуха не може настати штета, јер је инструментална табла потпуно неупотребљива, а сваки аутоматски систем има могућност ручног испуштања. Вентил Ров 13 је заглавио кисеоник, а постоји могућност ручног испуштања кисеоника и тај се вентил налази на метар висине, на око 40 метара удаљености од командне табле. Заглављен вентил Ров 13 ни доласком инструменталног ваздуха није могао да се одглави неконтролисано, већ само отклањањем квара и постепеним пуштањем целог система у рад.

На овако утврђено чињенично стање, правилно су нижестепени судови применом материјалног права из члана 179. став 2. тачка 5. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...13/17) у вези члана 81. став 3. алијена 1. и 18. Колективног уговора туженог, односно тачке 22а, подтачке 1. и 19. Уговора о раду, оценили да је тужилац учинио скривљену повреду радне обавезе која му је оспореним решењем стављена на терет, због чега тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду и враћање тужиоца на рад није основан.

Чланом 179. став 2. тачка 5. Закона о раду прописано је да послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђену општим актом, односно уговором о раду.

Чланом 81. став 3. алијена 1. и 18. Колективног уговора туженог, односно тачком 22а, подтачкама 1. и 19. Уговора о раду као повреда радне обавезе предвиђено је неблаговремено, немарно и несавесно извршавање радних дужности и обавеза као и одбијање њиховог извршења као и ако запослени својим чињењем односно нечињењем проузрокује материјалну штету веће вредности.

Тужилац спорном приликом, у ситуацији прекида у раду изазаваног испадом котларнице и недостатком инструменталног ваздуха због изузетно неповољних временских прилика тог дана, отказа аутоматске регулације процеса и предстојећег наступања смрзавања воде у расхладном систему, није испоштовао прописну радну инструкцију, односно поступак заустављања и дренажања постројења у зимском периоду, јер непосредно по сазнању да је наступио недостатак инструменталног ваздуха, а након што је заузео сигурносни положај мерно регулационог прекидача на ..., у ситуацији када је могао безбедно да напусти своје радно место, није помогао спољном руковаоцу ББ на дренажању система од воде ручним отварањем одговарајућих вентила и скидањем одговарајућих чепова, а што је била његова обавеза. Услед оваквог пропуста тужиоца дошло је до испада постројења и обуставе

једнонедељне унапред уговорене производње, што је довело и до кашњења у испоруци производа. На тај начин тужилац је својим нечињењем, непоштујући опис посла свог радног места и радне инструкције проузроковао дужи застој у производњи туженог, самим тим туженом нанео већу штету, због чега је испуњен отказни разлог односно наступио је основ за доношење спорног решења о отказу уговора о раду.

Чињеница је да тужилац све задатке прима од сменовође погона метанола који му је првопретпостављени, односно у случају његове одсутности од пословође погона метанола. Међутим, супротно тврдњи тужиоца, у конкретном случају се пропуст у раду не налази на страни запослених који су тужиоцу надређени, већ управо на страни тужиоца који је у поступао са крајњом непажњом приликом извршавања радних обавеза. Његова обавеза је била да у датој ситуацији и без налога претпостављеног напусти таблу за којом ради, односно погон, у циљу адекватног поступања и предузимања неопходних мера тј. да помогне спољном руководиоцу на дренарању система, а што је и тужилац знао, а пропустио да је учини. Из налаза и мишљења судских вештака утврђено је да је тужилац након што је заузео сигурносни положај вентила на контролној табли, могао безбедно да је напусти и изађе и приступи дренарању ручним отварањем одговарајућих вентила и скидањем одговарајућих чепова на који начин би се спречио дужи застој у раду туженог односно могуће је да би се избегла штета по туженог, а што је тужилац пропустио да учини.

Неосновани су наводи ревизије да су нижестепени судови погрешно применили материјално право. Описано нечињење тужиоца, и по оцени Врховног касационог суда, представља скривљену повреду радних обавеза утврђених општим актом односно уговором о раду које су му оспореним решењем стављене на терет, односно основ за примену отказног разлога, па су правилно нижестепени судови закључили да су испуњени законом и уговором прописани услови за отказ уговора о раду тужиоца код туженог, што оспорено решење о отказу чини законитим, а захтев за поништај решења о отказу уговора о раду и враћање тужиоца на рад неоснованим.

Осталим наводима ревизије побија се утврђено чињенично стање, па их овај суд није испитивао, будући да се утврђено чињенично стање ревизијом не може побијати у смислу члана 407. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, применом члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Туженом не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић